

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE VERBO DEI|| scripto & non scripto,|| QVATVOR LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, 1599

VD16 B 1607

XIX. De Apocalypsi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53828](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53828)

stolo Ioanne scriptas esse. At hæc leuior coniectura est, quam vt opponi debeat, ne dicam præponi tot Conciliorum, Pontificum & Patrum auctoritati, qui has epistolas Ioanni Apostolo tribuunt; præsertim cum nec Papias dixerit, has epistolas non esse Ioannis Apostoli (solum enim ille duos Ioannes nominat, vter autem epistolas scripserit, tacet) & Ioannes Apostolus merito senior dici potuerit, quod post omnes Apostolos vixerit, & ad extremam vsque peruenerit senectutem. Porro S. Hieronymus de his epistolis ad eum non dubitauit, eas citaturus in epist. 85. ad Euagrium, ita cœperit: *Clangit tuba Evangelica, filius tonitruus, quem Iesus amauit plurimum, qui e pectore Saluatoris doctrinarum fluent a potant.*

CAPVT XIX.

De Apocalypsi.

AP O C A L Y P S I M Ioannis ex antiquis hereticis Marcionistæ respuebant, teste Tertulliano lib. 4. contra Marcionem, necnon Alogiani & Theodotiani, teste Epiphanio hæres. 51. & 54. Ex nouis LUTHERVS in prologo dicit, se aliquid in ea desiderare cum Apocalypsis asserat fore beatos, qui seruât ea quæ in ipsa scripta sunt, cum tamen nemo intelligat quæ illa sint. In præfatione verò antiquiore Testamenti noui ait, se Apocalypsim neque pro Prophetico, neque pro Apostolico libro recipere, sed similem iudicare lib. 4. Esdræ. BRENTIUS & Kemnitius locis notatis Luthero subscribunt: Magdeburgenses autem cent. 1. lib. 2. cap. 4. col. 56. à Luthero deficiunt ad Calvinum & cum eo acriter pugnant pro Apocalypsi aduersus alios Lutheranos. Erasmus in fine annotationum in Apocalypsim varias coniecturas anxie quarit, vnde probet hunc librum non esse Ioannis Apostoli.

Nec defuerunt olim Catholici, qui de huius libri auctoritate vel auctore dubitarent. Nam Caius quidam verustus auctor librum hunc Cherinthi hæretici esse affirmabat, teste Eusebio lib. 3. hist. cap. 28. DIONYSIVS verò Alexandrinus apud Eusebium lib. 7. cap. 23. hanc opinionem Caij refellens librum diuinum & canonicum esse asserit: tamen subdubitans, sit ne Ioannis Apostoli, an alterius Ioannis. Denique

B.H.14

B. HIERONYMVS in epist. ad Dardanum testatur, ita Græcos de Apocalypsi dubitasse contra communem consensum Latinorum, quemadmodum Latini de epistola ad Hebræos, contra communem Græcorum sententiam dubitabant.

Veruntamen Apocalypsim tum Ioannis Apostoli verum esse factum, tum librum admirabilem ac diuinissimum esse, facile probare possumus. PRIMVM ex Conciliis; nam in Ancyrano Concilio ante MCC. annos, can. vlt. citatur nomine Ioannis; in Carthaginensi III. can. 47. & in Concilio Romano sub Gelasio I. inter sacros & canonicos libros annumeratur: item in Concilio Toletano IV. can. 16. multorum Conciliorum & Pontificum sanctionib⁹ confirmatur, Apocalypsim esse Ioannis Apostoli, & verè canonicam & diuinam.

DEINDE ex Patribus Græcis & Latinis id ipsum comprobari potest. Nam DIONYSIVS cap. 3. Eccles. hierarch. vocat Apocalypsim arcanam & mysticam visionem dilecti discipuli. IVSTRINVS in Dialogo cum Triphone, ultra medium, Apocalypsim dicit esse Ioannis Apostoli, & eandem commentariis illustrauit, vt B. Hieronymus testatur lib. de viris illustribus in Ioanne. IRENAEVS li. 5. circa finem asserit, Apocalypsim esse Ioannis Apostoli, & scriptam pene suo seculo, ad finem imperij Domitiani; in eandem quoque commentaria edidit, auctore Hieronymo de viris illustrib. in Ioanne. THEOPHILVS Antiochenus, MELITO Sardenfis, & DIONYSIVS Alexandrinus Episcopi Græci antiquissimi & doctissimi, Apocalypsim vt diuinitus scriptam receperunt, teste Eusebio li. 4. cap. 24. & 26. & lib. 7. cap. 23. CLEMENS Alexandrinus lib. 2. pædagog. cap. 12. Apoc. citat. ORIGENES hom. 7. in Iosue, & in Psal. 1. Apocalypsim Ioanni Apostolo tribuit; quod etiam facit Eusebius in Chronico anni Domini XCVI. ATHANASIVS in Synopsi, EPIPHANIVS hæresi 51. & 76. CHRYSOSTOMVS hom. 3. in Psal. 91. & DAMASCENVS lib. 4. cap. 18. Apocal. vt sacram, & Ioannis agnoscunt. Quocirca Græcos, qui, Hieronymo teste, Apocalypsim non recipiebant, & paucos & obscuros fuisse necesse est.

PROBATVR vltimo ex communi Latinorum consensu; nam TERTVLLIANVS lib. 4. contra Marcionem, Apocalypsim Ioannis Apostoli esse affirmat; CYPRIANVS de exhortatione martyrij, cap. 3. 8. 10. 11. & 12. Apocalypsim vt reli-

quas

quas diuinas Scripturas passim citat; quod etiam facit HIERONIMVS præfat. in Psal. AMBROSIVS in Psal. 40. Apocalypsim Ioannis Euangelistæ esse dicit. B. AVGVSTINVS tract. 36. in Ioan. dicit Apocalypsim eiusdem esse Ioannis, cuius est Euangelium; & lib. 2. doct. Christ. cap. 8. inter sacros & diuinos libros eam refert; quod etiam facit INNOCENTIUS in epist. 3. ad Exuperium; RVFFINVS in expositione Symboli; ISIDORVS lib. 6. Etymolog. cap. 1. S. HIERONYMVS non solum in epist. ad Paulinum, de studio Scripturarum, Apocalypsim Ioannis esse docet, sed eandem sententiam esse omnium Latinorum affirmat in epist. ad Dardanum, de terra promissionis. Deniq; SVLPITIUS lib. 2. sacræ historiæ ait, Apocalypsim à nonnullis aut stultè, aut impiè non recipi.

Ad ARGVMENTVM autem Lutheri, qui inde probat, Apocalypsim non esse paræ auctoritatis cum ceteris libris sacris, quia cap. 1. & vlt. huius libri dicitur: *Beatus, qui seruat verba prophetiæ huius*: cum tamen nemo sciat, quid sibi velit hæc prophetia. RESPONDEO, etsi permulta sint obscurissima vaticinia in hoc libro, tamen permulta etiam esse præcepta vitæ clarissima: vt de constantia in persecutionibus, & hæreticis odio habendis, de Pseudoprophetis fugiendis, & argumentum & scopus totius libri non aliud est, quam nos horretur ad perseuerantiam, & patientiam tempore persecutionum. Quæ quidem res clarissima & apertissima est.

Sed videamus, quid etiam adferat Erasmus. Is obiicit PRIMMO quosdam auctores, qui huius libri non meminerunt, Dorotheum & Anastasium, & quosdam qui dubitarunt, an esset Ioannis Apostoli, vt Dionysium & Eusebium. SECUNDO, quod passim nomen suum inculcat, dicens: Ego Ioannes. Ego Ioannes: *Periret, inquit, quasi syngrapham scriberet nomen suum, cum alioqui Ioannes modestiora de se narrans nomen suum nusquam exprimat in Euangelio.* POSTREMO, quod in Græcis codicibus, titulus non sit Ioannis Apostoli, sed Ioannis Theologi.

Sed hæc leuissima sunt. Nam pro duobus qui huius libri non meminerunt, & duobus qui de auctore subdubitarunt, nos citauimus quatuor Concilia & plurimos Patres, qui constanter hunc librum Ioanni Apostolo tribuunt. Quamquam Eusebius, quem Erasmus inter dubitantes numerat, apertè in Chroni-

Chronico declarat, se nihil omnino de huius libri auctore, vel auctoritate dubitasse. In SECUNDA obiectione modestiam Erasmi meritò desideramus, qui arrogantiae accusare audeat auctorem huius libri, quem tota Ecclesia vt sacrosantum semper venerata est. Nec est verum illud: Ego Ioannes, in hoc libro tam sæpe repeti, cum ad summum in toto libro inueniatur. Neque verò est nouum in Prophetis, vt sæpè nomen suum repetant: certè Daniel vt minimum octies ait, Ego Daniel. DENIQUE nihil officit nostræ sententiæ, quòd auctor Apocalypsis Ioannes Theologus appelletur. Nullus enim est alius Ioannes, qui cognomen Theologi habuerit, præter Apostolum & Euangelistam Ioannem, & meritò. Nam, vt Augustinus notat tractat. 36. in Ioan. ideo Ioannes volanti aquilæ comparatur, alij verò Euangelistæ animalibus in terra gradientibus, quod ceteri de humanitate Christi, ipse de diuinitate præcipuè scripserit. Quare Dionysius Areopagita in epistola ad Ioannem Apostolum, eum Theologum & Apostolum salutatur; & Athanasius in synopsi, alijque veteres Theologum illum vocant.

CAPVT XX.

De libris Apocryphis.

SACRORVM librorum canone explicato, ac profinituti operis breuitate ab aduersariorum argumentis defenso. restat, vt de libris istis pauca dicamus, qui tamen nonnullis canonici visi sunt, tamen iure ac meritò non canonici, sed apocryphi nominantur.

Igitur vox, Apocryphus, Græca est, & rem occultam ac reconditam significat, siquidem *ἄποκρυφον* celare est, *ἄποκρυφὸν* latibulum. Porro Ecclesiastici scriptores non semper eodem modo hanc vocem vsurpant. Interdum enim vocant Scripturas apocryphas eas, quas non est certum an sint canonicæ & diuinæ, etiam si satis constet, nullos in eis errores inueniri. Sic Hieronymus in prologo Galeato vult eos omnes libros, qui non sunt in canone, esse inter apocryphos numerandos. Interdum autem vocant apocryphos libros eos, qui errores admixtos habent. Sic vtitur hac voce Origenes hom. i. in Cant.

K

Hiero-